УДК 368:330.322:658.14

І. М. Федорович,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу,
Західноукраїнський національний університет
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-8150-6553

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.1.113

СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

I. Fedorovych,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Fnancial Technologies and Banking Business,
West Ukrainian National University

INSURANCE OF INVESTMENT ACTIVITY RISKS AS A FACTOR OF BUSINESS ECONOMIC STABILITY

Стаття присвячена дослідженню ролі страхування ризиків інвестиційної діяльності бізнес-структур у забезпеченні їх економічної стабільності. Розглянуто теоретичні засади інвестиційної діяльності та економічну природу інвестиційних ризиків, а також обгрунтовано доцільність використання страхування як інструменту мінімізації негативних наслідків їх реалізації. Проаналізовано місце страхування в системі управління ризиками підприємств та його вплив на фінансову стійкість і передбачуваність інвестиційного процесу. Визначено основні проблеми та обмеження використання страхування інвестиційних ризиків, зокрема обмеженість страхового покриття, вартість страхових продуктів та інституційні бар'єри. Запропоновано напрями підвищення ролі страхування у забезпеченні економічної стабільності бізнес-структур шляхом удосконалення страхових продуктів, розвитку взаємодії між страховими компаніями та інвесторами, а також інтеграції страхування у стратегічне управління інвестиційною діяльністю.

The article is devoted to the study of the role of insurance of investment activity risks of business entities as an effective tool for ensuring their economic stability. In the current conditions of economic uncertainty and increased volatility of the external environment, investment activity plays a decisive role in the development and competitiveness of enterprises, while simultaneously being characterized by a high level of risk. The paper examines the theoretical foundations of investment activity and reveals the economic nature of investment risks, emphasizing their impact on financial stability and continuity of business operations. Special attention is paid to the place of insurance in the enterprise risk management system and its potential to mitigate negative consequences arising from the realization of investment risks.

The study substantiates that insurance of investment risks performs not only a compensatory function by covering financial losses, but also a preventive and stabilizing function, contributing to the predictability of investment processes and strengthening long-term financial sustainability of business entities. The article identifies key problems and limitations of using insurance instruments in investment activities, including limited insurance coverage, high cost of insurance products, institutional imperfections, and insufficient awareness of enterprises regarding insurance opportunities. These constraints reduce the effectiveness of insurance as a comprehensive mechanism for protecting investments.

Based on the analysis, priority directions for enhancing the role of insurance in ensuring economic stability are proposed. These include the improvement of insurance products tailored to the specific needs of investors, development of closer cooperation between insurance companies and business entities, enhancement of financial literacy and risk management culture, and deeper integration of insurance mechanisms into strategic investment management. The implementation of these measures will contribute to reducing investment uncertainty, strengthening financial resilience, and supporting sustainable economic development of business entities in the long term.

Ключові слова: страхування інвестиційних ризиків, інвестиційна діяльність, бізнес-структури, економічна стабільність, управління ризиками, фінансова стійкість.

Key words: investment risk insurance, investment activity, business entities, economic stability, risk management, financial sustainability.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах розвитку економіки інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні зростання та конкурентоспроможності бізнес-структур. Саме інвестиції формують матеріально-технічну базу підприємств, сприяють упровадженню інновацій, розширенню виробничих потужностей і підвищенню ефективності господарської діяльності. Водночас інвестиційна активність бізнесу істотно залежить від рівня економічної стабільності та передбачуваності зовнішнього і внутрішнього середовища. Разом із тим інвестиційна діяльність бізнес-структур характеризується підвищеним рівнем ризикогенності, що зумовлено впливом макроекономічної нестабільності, фінансових дисбалансів, інституційної невизначеності та зростанням впливу кризових явищ. Реалізація інвестиційних ризиків може призводити до значних фінансових втрат, порушення безперервності господарської діяльності та зниження платоспроможності підприємств, що, у свою чергу, створює загрози втрати їх фінансової стійкості та економічної стабільності.

У таких умовах особливого значення набуває формування ефективної системи управління ризиками інвестиційної діяльності бізнес-структур. Важливим елементом цієї системи є страхування, яке потенційно здатне забезпечити перерозподіл і компенсацію можливих інвестиційних втрат, знизити рівень невизначеності та підвищити стійкість інвестиційного процесу. Проте на практиці страхування інвестиційних ризиків залишається недостатньо інтегрованим у механізми забезпечення економічної стабільності підприємств і часто розглядається лише як допоміжний або епізодичний інструмент фінансового захисту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми ризиків інвестиційної діяльності та механізмів їх мінімізації, зокрема із застосуванням страхових інструментів, були предметом дослідження в працях вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: М. Денисенко, А. Токачева, О. Зоря, С. Зоря, Л. Капаєва, О. Козьменко, В. Роєнко, К. Крамаренко, Н. Мілошевич, Т. Письменна, Л. Попова, О. Прокопчук, Ю. Цимбалюк, К. Мельник, І. Приймак, Н. Тимків, Р. Руденко, Т. Сімкова, О. Байда, Н. Слободянюк, О. Пишна, О. Сосновська, І. Горач, В. Шепиленко та інші. У зазначених дослідженнях розглядаються теоретичні засади інвестиційної діяльності підприємств, класифікація інвестиційних ризиків, особливості управління ризиками та роль страхування у забезпеченні фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Водночас, попри значний науковий доробок у цій сфері, недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного використання страхування ризиків інвестиційної діяльності бізнес-структур саме як системного інструменту забезпечення їх економічної стабільності. Потребують подальшого наукового обгрунтування підходи до інтеграції страхового захисту інвестицій у загальну систему управління ризиками підприємств в умовах економічної нестабільності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є обгрунтування ролі страхування ризиків інвестиційної діяльності бізнес-структур як ефективного інструменту забезпечення їх економічної стабільності в умовах підвищеної невизначеності та ризикогенності господарського середовища. Для досягнення поставленої мети у статті передбачено розв'язання таких основних завдань: дослідити економічну природу ризиків інвестиційної діяльності бізнес-структур та визначити їх вплив на результати інвестиційного процесу; розкрити сутність страхування інвестиційних ризиків як складової системи фінансового захисту підприємств; визначити місце страхування у загальній системі управління ризиками підприємств та його взаємозв'язок з іншими інструментами мінімізації ризиків; обгрунтувати вплив страхового захисту на забезпечення економічної стабільності бізнес-структур, зокрема через зниження фінансових втрат і підвищення стійкості інвестиційної діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інвестиційна діяльність є однією з ключових складових функціонування та розвитку бізнес-структур, оскільки саме через механізм інвестування забезпечується відтворення капіталу, модернізація виробничої бази, упровадження інноваційних технологій і формування

довгострокових конкурентних переваг. У науково-економічному розумінні інвестиційна діяльність бізнес-структур охоплює процес залучення, розміщення та використання фінансових, матеріальних і нематеріальних ресурсів з метою отримання економічного, соціального або стратегічного ефекту в майбутньому. На відміну від поточної господарської діяльності, інвестиції характеризуються відкладеним результатом, значною тривалістю реалізації та високою залежністю від змін зовнішнього середовища [1, с. 247].

Особливістю інвестиційної діяльності бізнес-структур є її тісний зв'язок із невизначеністю, що зумовлює підвищений рівень ризикогенності. Інвестиційні рішення приймаються в умовах обмеженої інформації, мінливості ринкової кон'юнктури, нестабільності фінансових ринків та інституційних трансформацій, що істотно ускладнює прогнозування результатів інвестування. Унаслідок цього інвестиційна діяльність об'єктивно супроводжується ризиками, реалізація яких може призводити як до недоотримання очікуваного доходу, так і до втрати вкладеного капіталу.

Економічна природа інвестиційних ризиків полягає у можливості відхилення фактичних результатів інвестиційної діяльності від запланованих показників ефективності. Такі відхилення можуть мати різний характер — від зниження прибутковості інвестиційного проєкту до повної втрати інвестиційних ресурсів. Інвестиційні ризики формуються під впливом комплексу внутрішніх і зовнішніх чинників, серед яких ключове місце посідають макроекономічна нестабільність, коливання фінансових ринків, інфляційні процеси, зміни валютних курсів, трансформація нормативно-правового поля, а також технологічні та ринкові зміни.

У науковій літературі інвестиційні ризики класифікуються за різними ознаками, що дає змогу систематизувати їх та обрати адекватні інструменти управління. Залежно від джерел виникнення доцільно виокремлювати зовнішні та внутрішні інвестиційні ризики. До зовнішніх належать ризики, зумовлені впливом макроекономічного середовища, політичної ситуації, законодавчих змін, кон'юнктури фінансових і товарних ринків. Внутрішні інвестиційні ризики пов'язані з особливостями фінансового стану підприємства, рівнем управлінських рішень, ефективністю використання ресурсів та організацією інвестиційного процесу [2, с. 25].

За економічною сутністю інвестиційні ризики поділяють на фінансові, ринкові, виробничі, інноваційні та інституційні. Фінансові ризики охоплюють ризики зміни вартості капіталу, процентних ставок, валютних курсів і ліквідності. Ринкові ризики пов'язані з коливанням попиту, змінами цін та конкурентним середовищем. Виробничі ризики виникають у процесі реалізації інвестиційних проєктів і пов'язані з технічними, технологічними та організаційними чинниками. Інноваційні ризики зумовлені впровадженням нових технологій і продуктів, а інституційні — нестабільністю правового та регуляторного середовища. Окрему групу становлять ризики форс-мажорного характеру, які мають низьку ймовірність, але потенційно значні наслідки для інвестиційної діяльності [3, с. 59].

Таблиця 1. Класифікація інвестиційних ризиків бізнес-структур

Ознака класифікації	Вид інвестиційного ризику	Характеристика ризику
За джерелами виникнення	Зовнішні	Ризики, зумовлені впливом макроекономічного середовища, політичної ситуації, змін законодавства, кон'юнктури фінансових і товарних ринків, які не залежать безпосередньо від діяльності підприємства
	Внутрішні	Ризики, пов'язані з фінансовим станом підприємства, якістю управлінських рішень, ефективністю використання ресурсів та організацією інвестиційного процесу
За економічною сутністю	Фінансові ризики	Ризики зміни вартості капіталу, процентних ставок, валютних курсів, ліквідності та платоспроможності
	Ринкові ризики	Ризики, пов'язані з коливанням попиту, змінами цін, рівнем конкуренції та ринковою кон'юнктурою
	Виробничі ризики	Ризики, що виникають у процесі реалізації інвестиційних проєктів і зумовлені технічними, технологічними та організаційними чинниками
	Інноваційні ризики	Ризики, пов'язані з упровадженням нових технологій, продуктів або управлінських рішень, результат яких є невизначеним
	Інституційні ризики	Ризики, зумовлені нестабільністю правового, регуляторного та інституційного середовища
За характером подій	Форс-мажорні ризики	Ризики надзвичайного характеру з низькою ймовірністю виникнення, але потенційно значними негативними наслідками для інвестиційної діяльності

Джерело: складено автором на основі [3, с. 59; 4, с. 35].

Реалізація інвестиційних ризиків безпосередньо впливає на рівень економічної стабільності бізнес-структур. Під економічною стабільністю бізнесу доцільно розуміти здатність підприємства забезпечувати безперервність господарської діяльності, зберігати фінансову стійкість та адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Значні інвестиційні втрати, спричинені реалізацією ризиків, призводять до зниження платоспроможності підприємств, порушення фінансових пропорцій та зростання загрози банкрутства. У свою чергу, високий рівень ризикогенності інвестиційної діяльності стримує інвестиційну активність бізнес-структур і негативно позначається на їх стратегічному розвитку.

Страхування ризиків інвестиційної діяльності є важливим елементом фінансового механізму захисту бізнес-структур в умовах підвищеної економічної невизначеності. Його економічна сутність полягає у формуванні системи фінансових відносин між суб'єктами страхування, спрямованих на компенсацію можливих втрат, що виникають у процесі реалізації інвестиційних проєктів. На відміну від традиційних форм страхового захисту, страхування інвестиційних ризиків орієнтоване не лише на відшкодування збитків, а й на забезпечення стабільності інвестиційного процесу та зниження рівня ризикогенності інвестиційної діяльності бізнес-структур у довгостроковій перспективі.

Економічна сутність страхування інвестиційних ризиків проявляється через механізм акумуляції страхо-

Рис. 1. Функціональне призначення страхування ризиків інвестиційної діяльності бізнес-структур

Джерело: складено автором на основі [6, с. 760].

вих внесків та їх подальший перерозподіл між учасниками страхового фонду у разі настання страхових подій. Такий механізм дозволяє бізнес-структурам частково або повністю перенести фінансові наслідки реалізації інвестиційних ризиків на страхову компанію, зменшуючи тим самим навантаження на власні фінансові ресурси. У цьому контексті страхування виступає специфічною формою колективного самозахисту інвесторів від негативних наслідків невизначеності, притаманної інвестиційній діяльності [5, с. 192].

Як інструмент перерозподілу та мінімізації ризиків страхування забезпечує трансформацію індивідуальних інвестиційних ризиків окремих бізнес-структур у колективний ризик страхового портфеля. Завдяки диверсифікації страхових зобов'язань та використанню актуарних розрахунків страхові компанії отримують можливість ефективно управляти сукупним ризиком, тоді як страхувальники — знизити потенційні фінансові втрати. Таким чином, страхування сприяє не усуненню інвестиційних ризиків, а їх економічно обгрунтованому розподілу між учасниками страхових відносин, що є важливою умовою стабільності інвестиційної діяльності.

Функціональне призначення страхування ризиків інвестиційної діяльності проявляється через реалізацію низки взаємопов'язаних функцій. Компенсаційна функція полягає у відшкодуванні збитків, завданих реалізацією інвестиційних ризиків, що дозволяє підтримувати фінансову стійкість бізнес-структур. Превентивна функція страхування спрямована на зниження ймовірності настання страхових подій шляхом стимулювання інвесторів до дотримання вимог ризик-менеджменту та підвищення якості управлінських рішень. Стабілізаційна функція проявляється у забезпеченні безперервності інвестиційного процесу навіть за умов реалізації несприятливих подій, що має особливе значення для довгострокових інвестиційних проєктів.

Окрім цього, страхування виконує інформаційну та регулятивну функції, оскільки оцінка страхових ризиків, визначення страхових тарифів і умов договорів сприяють формуванню більш обгрунтованих інвестиційних рішень. Страхові компанії, здійснюючи аналіз інвестиційних проєктів, фактично виконують роль додаткового експерта з оцінювання ризиків, що підвищує загальний рівень прозорості та передбачуваності інвестиційної діяльності.

У системі управління ризиками бізнес-структур страхування посідає особливе місце, доповнюючи інші інструменти мінімізації ризиків, такі як диверсифікація, резервування та хеджування. На відміну від внутрішніх методів управління ризиками, страхування дозволяє перенести частину ризиків за межі підприємства, зменшуючи тим самим навантаження на власні фінансові ресурси. Інтеграція страхування у систему ризик-менеджменту бізнес-структур сприяє підвищенню ефективності управління інвестиційними ризиками та формуванню більш стійкої моделі економічного розвитку.

Концептуально вплив страхування інвестиційних ризиків на економічну стабільність бізнес-структур доцільно розглядати як систему взаємопов'язаних механізмів, що забезпечують зниження негативного впливу ризикових подій на результати інвестиційної діяльності та ключові параметри фінансової стійкості підприємства. У цьому контексті страхування виступає не лише інструментом компенсації можливих втрат, а й елементом інституційного середовища, що підвищує якість управління інвестиціями, дисциплінує процес ухвалення рішень та сприяє прогнозованості фінансових потоків. Відповідно, економічна стабільність бізнес-структур формується під впливом трьох базових каналів дії страхування: фінансово-компенсаційного, управлінсько-превентивного та інформаційно-сигнального [7, с. 8].

Фінансово-компенсаційний канал є базовим для страхового механізму та реалізується через перерозподіл ризику і формування страхового фонду, який забезпечує відшкодування збитків у разі настання страхових подій. Для інвестиційної діяльності це має принципове значення, оскільки реалізація інвестиційних ризиків може спричиняти не лише прямі втрати вкладеного капіталу, а й порушення фінансових пропорцій підприємства: погіршення ліквідності, зниження платоспроможності, зростання боргового навантаження та втрату можливості продовжувати фінансування інвестиційного циклу. Унаслідок отримання страхового відшкодування підприємство здатне частково або повністю нейтралізувати негативні наслідки ризикової події, зберігаючи фінансову стабільність і здатність виконувати поточні зобов'язання. Важливо, що страхування у цьому випадку впливає не лише на абсолютний розмір збитків, а й на волатильність грошових потоків, оскільки компенсація зменшує амплітуду фінансових коливань і знижує ймовірність "касових розривів" при реалізації інвестиційного проєкту. Як наслідок, підвищується здатність бізнес-структури підтримувати безперервність господарської діяльності, зберігати кредитоспроможність та уникати критичних сценаріїв (зупинка проєкту, дефолт за зобов'язаннями, банкрутство).

Управлінсько-превентивний канал пов'язаний із тим, що використання страхування формує певні вимоги до

організації управління ризиками в межах підприємства та стимулює впровадження більш зрілих інструментів risk-management. У практиці страхових відносин оцінка ризику та укладення договору страхування зазвичай передбачають попередню експертизу інвестиційного проєкту, аналіз фінансового стану підприємства, перевірку процедур контролю, а також визначення умов (франшиз, виключень, лімітів відповідальності), які прямо або опосередковано мотивують підприємство до підвищення якості управлінських рішень. Відповідно, страхування виконує роль "зовнішнього дисциплінатора": щоб отримати кращі умови страхового покриття та нижчий тариф, підприємство змушене системно працювати над ризик-ідентифікацією, внутрішнім контролем, комплаєнсом, управлінням проєктом, документаційною прозорістю та моніторингом ключових параметрів реалізації інвестицій.

Фінансово-компенсаційний	Управлінсько-превентивний	Інформаційно-сигнальний
• Компенсація збитків у разі настання страхових подій; перерозподіл інвестиційних ризиків між учасниками страхового фонду	• Стимулювання впровадження процедур risk-management та контролю інвестиційних проєктів	• Оцінка ризиків страховиком як зовнішнім експертом; формування сигналу для менеджменту та стейкхолдерів

Рис. 2. Концептуальна модель впливу страхування інвестиційних ризиків на економічну стабільність бізнес-структур

Джерело: складено автором на основі [8, с. 88].

Превентивний аспект проявляється і в тому, що страхові компанії, зацікавлені у зниженні частоти та масштабу збитків, можуть висувати вимоги щодо дотримання технічних стандартів, процедур безпеки, управління підрядниками, системи внутрішнього аудиту, а також надання регулярної звітності щодо перебігу проєкту. Таким чином, страхування сприяє зниженню ймовірності настання негативних подій і зменшенню їх потенційної шкоди, а також формує передумови для підвищення управлінської спроможності підприємства в цілому. У підсумку це позитивно впливає на стабільність бізнес-структури, оскільки зменшує частоту "кризових ситуацій" у процесі інвестування та підвищує рівень контрольованості інвестиційної діяльності.

Інформаційно-сигнальний канал полягає у тому, що результати страхової оцінки ризику, умови страхового договору, рівень страхових тарифів та вимоги до страхувальника виступають додатковим джерелом інформації про якість інвестиційного проєкту та рівень ризикогенності діяльності бізнес-структури. По суті, страхові компанії здійснюють експертизу проєкту та підприємства як потенційного страхувальника, використовуючи актуарні підходи, статистичні дані, ризик-профілі та галузеві оцінки, що формує сигнал для менеджменту підприємства щодо реального рівня ризиків, який не завжди можна адекватно оцінити внутрішніми силами (через брак даних, досвіду або схильність до оптимізму при плануванні).

Окрім того, інформаційно-сигнальний ефект проявляється у взаємодії підприємства з іншими стейкхолдерами: інвесторами, кредиторами, партнерами. Наявність страхового покриття інвестиційних ризиків може підвищувати довіру контрагентів, зменшувати інформаційну асиметрію та слугувати підтвердженням того, що ризики проєкту оцінені й частково передані страховикові. У ряді випадків страхування може виступати інструментом, що покращує доступ до фінансування або знижує премію за ризик при залученні капіталу, оскільки зменшує ймовірність критичних втрат у разі несприятливих подій, що безпосередньо впливає на економічну стабільність бізнес-структури через підвищення ресурсної забезпеченості інвестиційного процесу та зростання передбачуваності фінансових результатів.

Незважаючи на значний потенціал страхування як інструменту мінімізації інвестиційних ризиків і забезпечення економічної стабільності бізнес-структур, практика його застосування характеризується низкою проблем та обмежень, що стримують поширення страхового захисту у сфері інвестиційної діяльності. Такі обмеження мають як економічний, так і інституційний характер та потребують грунтовного наукового осмислення.

Однією з ключових проблем є обмеженість страхового покриття інвестиційних ризиків. Не всі ризики, що супроводжують інвестиційну діяльність бізнес-структур, можуть бути застраховані через їх високу невизначеність або складність кількісної оцінки. Насамперед це стосується системних, макроекономічних та політичних ризиків, а також ризиків, пов'язаних із різкими змінами регуляторного середовища. У результаті страхові компанії змушені обмежувати перелік страхових подій або застосовувати значні виключення з покриття, що знижує ефективність страхового захисту інвестицій [9, с. 43].

Вагомим стримувальним чинником є вартість страхування інвестиційних ризиків та обмежена доступність відповідних страхових продуктів. Високий рівень ризикогенності інвестиційної діяльності зумовлює підвищені страхові тарифи, що не завжди є економічно прийнятними для бізнес-структур, особливо малого та середнього бізнесу. Крім того, пропозиція спеціалізованих страхових продуктів для покриття інвестиційних ризиків залишається обмеженою, що знижує можливості вибору оптимальних умов страхування та стримує попит на такі послуги.

Суттєвими перешкодами для розвитку страхування інвестиційних ризиків є інституційні та інформаційні бар'єри. До інституційних бар'єрів належать недосконалість нормативно-правового регулювання страхових відносин, відсутність чітких механізмів державної підтримки страхування інвестицій та недостатній рівень розвитку інфраструктури страхового ринку. Інформаційні бар'єри проявляються у низькій поінформованості бізнес-структур щодо можливостей страхового захисту інвестицій, складності умов страхових договорів та обмеженій прозорості страхових продуктів [10, с. 35].

Низький рівень страхового попиту з боку бізнес-структур також залишається однією з ключових проблем у сфері

Рис. 3. Напрями підвищення ролі страхування ризиків інвестиційної діяльності у забезпеченні економічної стабільності бізнес-структур

Джерело: складено автором на основі [12; 13, с. 80].

страхування інвестиційних ризиків. Часто підприємства розглядають страхування виключно як додаткові витрати, не пов'язуючи його з довгостроковими вигодами у вигляді зниження фінансових ризиків та підвищення економічної стабільності. Недостатній розвиток культури ризик-менеджменту та обмежений досвід використання страхових інструментів у інвестиційній діяльності зумовлюють стримане ставлення бізнесу до страхового захисту [11].

Підвищення ролі страхування ризиків інвестиційної діяльності у забезпеченні економічної стабільності бізнес-структур потребує комплексного підходу, що охоплює удосконалення страхових продуктів, розвиток інституційної взаємодії та інтеграцію страхових механізмів у систему стратегічного управління підприємствами. Реалізація таких напрямів дозволить підвищити ефективність страхового захисту інвестицій та сприятиме зниженню рівня фінансової невизначеності у процесі інвестування.

Одним із ключових напрямів є удосконалення страхових продуктів, орієнтованих на потреби інвесторів, що передбачає розширення переліку страхових ризиків, що можуть бути включені до страхового покриття, адаптацію умов страхування до специфіки різних інвестиційних проєктів та запровадження більш гнучких страхових програм. Особливого значення набуває розвиток комбінованих страхових продуктів, які поєднують покриття фінансових, виробничих і ринкових ризиків, що дозволяє забезпечити комплексний захист інвестицій та підвищити привабливість страхування для бізнес-структур.

Важливим чинником підвищення ролі страхування є розвиток взаємодії між страховими компаніями та бізнес-структурами. Ефективна комунікація між сторонами сприяє кращому розумінню потреб інвесторів і формуванню страхових продуктів, які відповідають реальним умовам інвестиційної діяльності. Співпраця може реалізовуватися у формі консультаційного супроводу інвестиційних проєктів, спільної оцінки ризиків та участі страхових компаній у формуванні систем управління ризиками підприємств. Така взаємодія підвищує довіру до страхових інструментів і сприяє їх активнішому використанню.

Не менш важливим напрямом є підвищення рівня фінансової грамотності та формування ризик-культури серед бізнес-структур. Усвідомлення економічної доцільності страхування як інструменту довгострокової стабільності сприяє зростанню попиту на страхові послуги у сфері інвестиційної діяльності. Розвиток ризик-культури передбачає системне впровадження принципів ризик-менеджменту у практику управління підприємствами, а також формування навичок оцінювання та прогнозування інвестиційних ризиків. У цьому контексті важливу роль відіграють освітні та інформаційні заходи, спрямовані на підвищення обізнаності бізнесу щодо можливостей страхового захисту [14].

Інтеграція страхування у стратегічне управління інвестиціями бізнес-структур є необхідною умовою посилення його ролі у забезпеченні економічної стабільності. Страхування має розглядатися не як окремий фінансовий інструмент, а як складова інвестиційної стратегії підприємства. Включення страхових механізмів у процес стратегічного планування дозволяє підвищити передбачуваність інвестиційних результатів, знизити рівень ризиків та забезпечити стійкість розвитку бізнес-структур у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У ході проведеного дослідження узагальнено теоретичні засади інвестиційної діяльності бізнес-структур та обгрунтовано її підвищену ризикогенність в умовах економічної нестабільності. Доведено, що інвестиційні ризики є об'єктивним елементом інвестиційного процесу та суттєво впливають на фінансову стійкість і економічну стабільність підприємств. У цьому контексті страхування ризиків інвестиційної діяльності розглянуто як важливий інструмент фінансового захисту, здатний зменшувати негативні наслідки реалізації ризиків і підвищувати стійкість інвестиційного процесу.

Результати дослідження підтверджують, що використання страхування інвестиційних ризиків сприяє зниженню фінансових втрат бізнес-структур у разі настання несприятливих подій, підвищує передбачуваність результатів інвестиційної діяльності та створює умови для забезпечення економічної стабільності підприємств. Інтеграція страхування у систему управління ризиками та стратегічне управління інвестиціями дозволяє підвищити ефективність прийняття інвестиційних рішень і знизити рівень невизначеності, що є особливо актуальним у періоди економічних трансформацій.

Водночас встановлено, що ефективність страхування інвестиційних ризиків обмежується низкою економічних, інституційних та інформаційних чинників, подолання яких потребує подальших наукових досліджень. З огляду на це перспективними напрямами подальших

наукових розвідок є розроблення методик оцінювання ефективності страхування інвестицій з урахуванням специфіки інвестиційних проєктів та рівня ризикогенності, а також адаптація страхових механізмів до умов нестабільної економіки та підвищеної невизначеності господарського середовища.

Література:

1. Крамаренко К. М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 4. С. 246—250.

2. Шепиленко В. Інвестиційні ризики в діяльності підприємств. Bulletin of Sumy National Agrarian University. 2022. № 2 (92). С. 24—29. https://doi.org/10.32782/bsnau.2022.2.3

3. Козьменко О. В., Роєнко В. В. Структуризація інвестиційних ризиків страхових компаній. Вісник Української академії банківської справи. 2012. № 2 (33). С. 58—62.

4. Письменна Т. В. Інвестиційні ризики страхових компаній крізь призму вітчизняної практики. Світ фінансів. 2017. Вип. 3. С. 34—47.

5. Зоря О. П., Зоря С. П., Капаєва Л. М. Теоретико-методологічні засади страхування інвестиційних ризиків у системі управління ними. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 69. С. 190—194.

6. Мілошевич Н. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 16. С. 758—763.

7. Прокопчук О. Т., Цимбалюк Ю. А., Мельник К. М. Інвестиційна діяльність страхових організацій в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 16. С. 5—12.

8. Сосновська О. О., Горач І. В. Особливості управління інвестиційною діяльністю страхових компаній в Україні. European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation. 2021. № 1. С. 87—96.

9. Слободянюк Н. О., Пишна О. В. Проблеми та перспективи вдосконалення страхування інвестиційних ризиків. У кн.: Розвиток національної економіки України: нові реалії та можливості в умовах євроінтеграції. Запоріжжя, 2016. С. 41—44.

10. Руденко Р. М. Страхування інвестицій: механізми захисту від воєнних ризиків в Україні. Формування ринкових відносин в Україні. 2025. № 3. С. 29—36.

11. Денисенко М. П., Токачева А. В. Інвестиційна діяльність страхової компанії: проблеми та напрями активізації. Ефективна економіка. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6640

12. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf

13. Попова Л. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній на ринку страхових послуг України: оцінка та напрями розвитку в сучасних умовах. Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. 2024. Вип. 1 (94). С. 75—81.

14. Приймак І. І., Тимків Н. А. Страхування інвестицій від воєнних ризиків: сутність, необхідність та перспективи розвитку в Україні. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 59. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-18.

References:

1. Kramarenko, K. M. (2019), "Management of investment activity of enterprises under conditions of sustainable economic development", Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia, vol. 4, pp. 246—250.

2. Shepylenko, V. (2022), "Investment risks in the activities of enterprises", Bulletin of Sumy National Agrarian University, vol. 2 (92), pp. 24—29, doi: https://doi.org/10.32782/bsnau.2022.2.3.

3. Kozmenko, O. V. and Roienko, V. V. (2012), "Structuring of investment risks of insurance companies", Visnyk Ukrainskoi akademii bankivskoi spravy, no. 2 (33), pp. 58—62.

4. Pysmenna, T. V. (2017), "Investment risks of insurance companies through the prism of domestic practice", Svit finansiv, vol. 3, pp. 34—47.

5. Zoria, O. P., Zoria, S. P. and Kapaieva, L. M. (2022), "Theoretical and methodological foundations of investment risk insurance in the risk management system", Infrastruktura rynku, vol. 69, pp. 190—194.

6. Miloshevych, N. V. (2018), "Investment activity of insurance companies in Ukraine", Ekonomika i suspilstvo, vol. 16, pp. 758—763.

7. Prokopchuk, O. T., Tsymbaliuk, Yu. A. and Melnyk, K. M. (2021), "Investment activity of insurance organizations in Ukraine", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 16, pp. 5—12.

8. Sosnovska, O. O. and Horach, I. V. (2021), "Features of investment activity management of insurance companies in Ukraine", European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation, vol. 1, pp. 87—96.

9. Slobodianiuk, N. O. and Pyshna, O. V. (2016), "Problems and prospects of improving investment risk insurance", Rozvytok natsionalnoi ekonomiky Ukrainy: novi realii ta mozhlyvosti v umovakh yevrointehratsii [Development of the national economy of Ukraine: new realities and opportunities in the context of European integration], Zaporizhzhia, Ukraine, pp. 41—44.

10. Rudenko, R. M. (2025), "Investment insurance: mechanisms of protection against war risks in Ukraine", Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini, vol. 3, pp. 29—36.

11. Denysenko, M. P. and Tokacheva, A. V. (2018), "Investment activity of an insurance company: problems and directions of activation", Efektyvna ekonomika, vol. 10, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6640 (Accessed 20 Dec 2025).

12. Simkova, T. O. and Baida, O. K. (2020), "Formation of the investment activity management system of the enterprise", Efektyvna ekonomika, vol. 12, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf (Accessed 20 Dec 2025).

13. Popova, L. V. (2024), "Investment activity of insurance companies in the insurance services market of Ukraine: assessment and development directions in modern conditions", Finansy, bankivska sprava, strakhuvannia ta fondovyi rynok, vol. 1 (94), pp. 75—81.

14. Pryimak, I. I. and Tymkiv, N. A. (2024), "Investment insurance against war risks: essence, necessity and development prospects in Ukraine", Ekonomika ta suspilstvo, vol. 59, doi: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-18.

Стаття надійшла до редакції 29.12.2025 р.